

**Gabriela Drăgan
Mihaela Cristina Drăgoi**

Uniunea Europeană

Etape, instituții, mecanisme

Ediția a II-a revizuită și adăugită

**Editura ASE
București
2023**

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE
DIN BUCUREȘTI

Copyright © 2023, Editura ASE

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii.

Editura ASE

Piața Romană nr. 6, sector 1, București, România

cod 010374

www.ase.ro

www.editura.ase.ro

editura@ase.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DRĂGAN, GABRIELA

Uniunea Europeană : etape, instituții, mecanisme / Gabriela Drăgan, Mihaela Cristina Drăgoi. - Ed. a 2-a, rev. și adăug.. - București : Editura ASE, 2023

ISBN 978-606-34-0437-5

I. Drăgoi, Mihaela Cristina

341.217

Redactor: Daniela Vorovenci

Tehnoredactor: Emilia Velcu

Mihaela Cristina Drăgoi

Coperta: Violeta Rogoian

Autorii își asumă întreaga responsabilitate pentru ideile exprimate, corectitudinea științifică, originalitatea materialului și sursele bibliografice menționate.

Cuprins

Introducere	9
--------------------------	---

UNITATEA NR. 1

Uniunea Europeană în context global și fundamentele teoretice ale integrării economice europene

1.1 Locul Uniunii Europene în lume	13
1.2 Ce este Uniunea Europeană?	17
1.2.1 Multiplele fațete ale integrării economice europene UE, de la uniunea vamală (UV) la uniunea economică și monetară (UEM)	18
1.2.2 Impactul economic al aranjamentelor comerciale multilaterale	22
1.3 UE – stat sau organizație internațională? Federație sau confederație?	23
1.3.1 Mai puțin decât un stat, mai mult decât o organizație internațională	23
1.3.2 Federație versus confederație	27
1.3.3 UE – federație sau confederație?	30
1.4 Teorii privind natura procesului de integrare europeană	33
1.4.1 Funcționalismul	33
1.4.2 Neofuncționalismul	35
1.4.3 Interguvernamentalismul	38
1.4.4 Guvernare la mai multe niveluri versus interguvernamentalism liberal	40
Rezumat	44
1.5 Aplicații, teme de control	44
1.5.1 Eseu argumentativ	44
1.5.2 Probleme și întrebări de autocontrol	45
1.5.3 Site-uri recomandate	47
Bibliografie orientativă	48

UNITATEA NR. 2

Evoluția procesului de construcție europeană. Tratatate versus niveluri de integrare economică

2.1 Uniunea Europeană – date definitorii	51
2.2 Uniunea Europeană între Tratatul CECO și Tratatul de la Lisabona	55
2.2.1 De la Tratatul CECO la Tratatul de la Lisabona	55
2.2.1.1 Etapa 1950-1970	57
Tratatul privind crearea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului	59
Tratatul de la Roma. Tratatul privind crearea Comunității Economice Europene și Tratatul privind crearea Comunității Europene a Energiei Atomice	60
2.2.1.2 Etapa 1970-1992	63
Actul Unic European	63
2.2.1.3 Etapa 1992-2007	64
Tratatul de la Maastricht sau Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE)	64
Tratatul de la Amsterdam de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană, a Tratatelor de instituire a Comunităților Europene și a altor acte conexe	66
Tratatul de la Nisa de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană, a Tratatelor de instituire a Comunităților Europene și a anumitor acte conexe	67

Tratatul Constituțional	68
Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene.....	69
2.2.1.4 Etapa post 2007	71
Rezumat	74
2.3 Aplicații, teme de control	75
2.3.1 Eseu argumentativ	75
2.3.2 Probleme și întrebări de autocontrol	86
2.3.3 Site-uri recomandate	87
Bibliografie orientativă	88

UNITATEA NR. 3

Evoluția procesului de construcție europeană din perspectiva adâncirii integrării economice. De la uniunea vamală la piața internă a UE

3.1 Uniunea vamală.....	91
3.2 Piața internă.....	92
3.2.1 Desființarea barierelor nontarifare	95
Domeniul obstacolelor fizice	95
Domeniul obstacolelor fiscale	96
Domeniul obstacolelor tehnice	96
3.3 Progrese în asigurarea liberei circulații a factorilor de producție.....	99
3.3.1 Libera circulație a persoanelor	99
3.3.2 Libera circulație a serviciilor.....	103
3.3.3 Libera circulație a capitalurilor	107
Rezumat	111
3.4 Aplicații, teme de control.....	111
3.4.1 Eseu argumentativ	111
3.4.2 Probleme și întrebări de autocontrol	113
3.4.3 Site-uri recomandate	114
Bibliografie orientativă	114

UNITATEA NR. 4

Evoluția procesului de construcție europeană. Uniunea Economică și Monetară

4.1 De la sistemul Bretton Woods la Sistemul Monetar European	117
4.2 De la SME la UEM	119
4.2.1 Realizarea UEM.....	120
4.2.2 Îndeplinirea criteriilor de convergență nominală (criteriile de la Maastricht).....	122
4.2.3 Crearea și extinderea zonei euro	124
4.3 Coordonarea politicilor economice și fiscale în UE.....	126
4.3.1 Cadrul general al guvernancei economice în UE	126
4.3.2 Reforma guvernancei economice în UE	128
4.3.2.1 Supraveghere mai strictă a politicilor bugetare	129
Pactul de Stabilitate și Creștere.....	129
Pactul de competitivitate	132
Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernancea în cadrul Uniunii Economice și Monetare (Pactul Fiscal).....	133
4.3.2.2 Un nou model de coordonare: Semestrul european.....	135

Cuprins

4.3.2.3 Un cadru mult mai robust pentru gestionarea potențialelor crizelor financiare.....	136
Mecanismul european de stabilitate	136
Procedura privind dezechilibrele macroeconomice.....	137
Rezumat	137
4.4 Aplicații, teme de control	138
4.4.1 Eseu argumentativ	138
4.4.2 Probleme și întrebări de autocontrol	138
4.4.3 Site-uri recomandate	140
Bibliografie orientativă	140

UNITATEA NR. 5

Instituții și procese decizionale în UE

5.1 Caracteristici ale structurii instituționale a UE.....	143
5.1.1 Comisia Europeană	146
Funcțiile Comisiei Europene.....	148
Structura Comisiei Europene	150
Alte noutăți aduse de Tratatul de la Lisabona în funcționarea Comisiei Europene	152
5.1.2 Parlamentul European	153
Funcțiile Parlamentului European	154
Membrii Parlamentului European	156
Principalele noutăți aduse de Tratatul de la Lisabona în modul de funcționare a PE	160
5.1.3 Consiliul Uniunii Europene (anterior, Consiliul de Miniștri).....	160
Competențele Consiliului	161
Structura Consiliului	161
Sistemul de vot în cadrul Consiliului	163
Sistemul de vot practicat până la 31 octombrie 2014.....	164
Sistemul de vot care s-a aplicat tranzitoriu, între 1 noiembrie 2014 și 31 martie 2017.....	165
Sistemul de vot care se aplică după 31 martie 2017.....	166
Exercitarea președinției Consiliului	167
5.1.4 Consiliul European.....	169
Structura Consiliului European	170
Competențele Consiliului European, modul de luare a deciziilor	171
Președinția Consiliului European	172
5.1.5 Banca Centrală Europeană (BCE).....	173
Cadrul legal și atribuțiile BCE	174
Organizarea Băncii Centrale Europene	175
5.1.6 Curtea de Justiție a Uniunii Europene	177
Curtea de Justiție	177
Tribunalul	178
Tribunalul Funcției Publice.....	178
5.1.7 Curtea Europeană de Conturi	179
5.2 Mecanisme decizionale în UE.....	180
5.2.1 Proceduri decizionale în UE.....	183
Rezumat	188
5.3 Aplicații, teme de control	188
5.3.1 Eseu argumentativ	188

5.3.2 Probleme și întrebări de autocontrol	189
5.3.3 Site-uri recomandate	190
Bibliografie orientativă	191

UNITATEA NR. 6

Politica de extindere a Uniunii Europene

6.1 Uniunea Europeană – de la 6 la 15 state membre.....	195
6.1.1 Extinderea spre Nord – 1973.....	196
6.1.2 Extinderea spre Sud – anii '80	197
6.1.3 Noua extindere spre Centru și Nord – 1995	198
6.2 Uniunea Europeană – de la 15 la 28 de state membre.....	198
6.2.1 Extinderea spre Est – 2004/2007.....	198
6.2.2 Particularități ale extinderii spre Centru și Est	202
6.2.3 Ultimul val de extindere – 2013	203
6.3 Extinderi viitoare.....	205
6.3.1 Evoluții specifice.....	205
6.3.2 Instrumentul de asistență pentru preaderare	210
6.4 ieșirea Regatului Unit din Uniunea Europeană	211
6.4.1 Pe scurt, despre procesul Brexit	211
6.4.2 Cadrul legal al relațiilor dintre Uniunea Europeană și Regatul Unit după Brexit.....	214
6.4.2.1 Protocolul privind Irlanda și Irlanda de Nord.....	214
6.4.2.2 Reglementările privind dispozițiile financiare generate de ieșirea Regatului Unit din Uniunea Europeană.....	215
6.4.2.3 Acordul comercial și de cooperare dintre UE și Regatul Unit	217
Rezumat	218
6.5 Aplicații, teme de control.....	218
6.5.1 Eseu argumentativ.....	218
6.5.2 Probleme și întrebări de autocontrol	219
6.5.3 Site-uri recomandate	220
Bibliografie orientativă	220

Lista abrevierilor.....	225
--------------------------------	------------